

Ecologische beoordeling van herinrichting groenstrook in Zwaag

Opdrachtgever	Gemeente Hoorn
Referentie	Stoker, O. 2014. Ecologische beoordeling van herinrichting groenstrook in Zwaag. A&W-notitie 2301. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
Projectcode	A&W-notitie 2301
Status	Definitief
Datum	23 september 2014
Projectleider	E. van der Heijden
Autorisatie	R. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
2. Situatieschets en plannen
3. Gebiedsbescherming en beoordeling
4. Soortbescherming en beoordeling
5. Conclusies
6. Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
Postbus 32, 9269 ZR Feanwâlden
tel. 0511 – 474764, fax 0511 – 472740
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto 1 en 2 (bron: A&W juni 2014). Foto 1 Loods in het plangebied. Foto 2 Impressie van de groenstrook.

1. Inleiding

In verband met de herinrichting van een groenstrook op het perceel Dorpsstraat 85A te Zwaag is een bestemmingsplanwijziging nodig. De herinrichting bestaat uit het verharderen van de groenstrook ten behoeve van het realiseren van een loods voor het Museum Stoomtram Hoorn-Medemblik. In dit kader is ecologisch onderzoek vereist om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de ecologische wet- en regelgeving. De gemeente Hoorn heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren.

Het doel van dit onderzoek is een ecologische quickscan, waarin de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling worden beoordeeld in het kader van de vigerende natuurwetgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur) en de Flora- en faunawet.

In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Het onderzoek naar de aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Ook is gebruik gemaakt van het ecologisch onderzoek dat nodig was in het kader van het nieuwe bestemmingsplan 'West-Frisia' (van der Heijden 2013), waar het plangebied van onderhavige notitie onderdeel van uitmaakt. Ten tweede is op 11 juni en op 21 augustus 2014 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij vooral is gelet op de kans op aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten. Omdat het hier om een groenstrook gaat, is hierbij vooral gelet op mogelijke aanwezigheid van vleermuizen en broedvogels.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Situatieschets en plannen

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Zwaag (gemeente Hoorn). Het betreft een deel van de groenstrook ten westen van de penitentiare inrichting aan De Compagnie 1 te Zwaag (zie figuur 1). Het plangebied bestaat uit een spoorrails, een loods en opgaande begroeiing. Er is geen oppervlaktewater aanwezig in het plangebied, wel ligt er een watergang ten oosten van het plangebied.

Op deze strook zal een gebouw worden gerealiseerd dat gaat dienen voor opslag en stallen van historisch materieel van het Museum Stoomtram Hoorn-Medemblik. In het kader van de herinrichting wordt ten oosten van de spoorrails een deel van de bomen gekapt en wordt de loods afgebroken. Er worden geen werkzaamheden aan de watergang oostelijk van het plangebied uitgevoerd.

Figuur 1. Ligging plangebied.

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

3.1 Voortoets: Natuurbeschermingswet

De eerste stap in de beoordeling van activiteiten of plannen volgens de Natuurbeschermingswet is de Voortoets. Daarin wordt bepaald of er een kans is dat (significant) negatieve effecten optreden op de instandhoudingsdoelen. Afhankelijk van de uitkomst daarvan kan vervolgonderzoek nodig zijn.

Het plangebied ligt niet binnen een gebied dat beschermd is volgens de Natuurbeschermingswet. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is 'Markermeer & IJmeer' dat op een afstand van 3 km ten zuiden van het plangebied ligt. Overige Natura 2000-gebieden liggen op een afstand van 10 km of meer van het plangebied en zijn daarom niet van belang voor onderhavige beoordeling.

Natura 2000-gebied 'Markermeer & IJmeer' is aangewezen voor het habitatype Kranswierwateren en de soorten Rivierdonderpad, Meervleermuis en 19 vogelsoorten.

De meeste aangewezen soorten zijn gebonden aan de biotopen binnen het Natura 2000-gebied. Gezien de relatief grote afstand tot het plangebied, het gebruik van het tussenliggende gebied en de aard en omvang van de beoogde plannen, is het uitgesloten dat negatieve effecten optreden op het Natura 2000-gebied en de aangewezen natuurwaarden die zich alleen bevinden binnen de begrenzing van dit Natura 2000-gebied.

De aangewezen Meervleermuis foerageert in het Natura 2000-gebied en heeft zijn verblijfplaatsen daarbuiten. De af te breken loods is niet geschikt voor verblijfplaatsen van Meervleermuis. Dit komt omdat er geen spouw aanwezig is en de gevelbetimmering volledig is afgesloten. Ook maakt het plangebied geen deel uit van vliegroutes of foerageergebied van deze soort. Om deze redenen veroorzaken de plannen geen conflict met Natuurbeschermingswet ten aanzien van Meervleermuis.

Conclusie

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Natuurbeschermingswet.

3.2 Ecologische hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen deel uit van de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). Gebieden die behoren tot de PEHS liggen op een afstand vanaf 3 km tot het plangebied. Gezien de grote afstand en beperkte aard van de ingreep, ligt de PEHS buiten de invloedssfeer van de plannen. Daarom stuiten de plannen niet op een bezwaar vanuit de regelgeving omtrent de PEHS.

3.3 Overige gebiedsbescherming

Naast de Natuurbeschermingswet en Ecologische Hoofdstructuur kunnen gebieden ook beschermd zijn volgens andere regelgeving, zoals het streekplan of verordeningen. Het plangebied is niet beschermd door deze overige vormen van gebiedsbescherming ten aanzien van natuurwaarden en om deze reden is de regelgeving hieromtrent niet relevant voor onderhavige beoordeling.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland vastgelegd in de Flora- en faunawet, waaraan drie lijsten met soorten en hun beschermingsregime zijn gekoppeld (licht beschermde-, middelzwaar beschermde- en zwaar beschermde soorten). Gezien het groene karakter van het plangebied zijn er mogelijkheden voor natuurwaarden. Hieronder is per soortgroep beschreven welke soorten mogelijk gebruik maken van het plangebied.

4.1 Planten

Het plangebied bestaat uit een groenstrook van bomen en bosschages. Gezien de voedselrijke en verruigde omstandigheden worden hier geen beschermde plantensoorten verwacht. De uitvoering van de plannen veroorzaakt daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van beschermde plantensoorten.

4.2 Ongewervelden

De wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten die in Nederland voorkomen, zoals bepaalde soorten dagvlinders, libellen en andere watergebonden organismen, stellen zeer specifieke eisen aan hun leefgebied. Gezien het ontbreken van ecologische randvoorwaarden voor deze soortengroep in de plangebieden worden wettelijk beschermde ongewervelde soorten niet verwacht. De geraadpleegde verspreidingsgegevens bevestigen dit beeld (De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters *et al.* 2004, Timmermans *et al.* 2004, Bos *et al.* 2006, EIS *et al.* 2007, Bouwman *et al.* 2008).

4.3 Vissen

Er is geen oppervlaktewater aanwezig in het plangebied. De soortgroep vissen is daarom niet van belang voor deze beoordeling.

4.4 Amfibieën

In de directe omgeving van het plangebied komt een aantal licht beschermde amfibieënsoorten voor, zoals Gewone pad, Bruine kikker, Meerkikker en Kleine watersalamander (Van Delft *et al.* 2013). Gezien de aanwezigheid van bosschages en oppervlaktewater in de directe omgeving, maakt het plangebied mogelijk deel uit van het leefgebied van bovengenoemde soorten. Er komen geen middelzwaar- en zwaar beschermde amfibieënsoorten voor in de omgeving van het plangebied. Deze worden daarom niet in het plangebied verwacht.

Voor licht beschermde soorten geldt bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. De uitvoering van de plannen veroorzaakt daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van beschermde amfibieën.

4.5 Vogels

Broedvogels algemeen

Het plangebied bestaat voornamelijk uit opgaande begroeiing. Gezien deze omstandigheden kunnen hier verscheidene vogels van stad en park tot broeden komen, zoals Tjiftjaf en Merel.

Bij werkzaamheden moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode daarvoor. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan vanuit de Flora- en faunawet en hiervoor wordt in principe ook geen

onthefing verleend. Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient dan tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden verstoord. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld snoeiafval niet dagenlang te laten liggen. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Flora- en faunawet en moeten de versturende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste lijst van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen, die indicatief is en niet uitputtend. Tijdens de veldbezoeken zijn binnen en in de directe omgeving van het plangebied geen nesten aangetroffen van de soorten die op deze lijst staan. De plannen veroorzaken bovendien geen negatieve effecten op de functionaliteit van jaarrond beschermde nestplaatsen in de omgeving van het plangebied.

Samenvattend

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedvogels, mits broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten niet verstoord worden.

4.6 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd door de Flora- en faunawet en zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij soorten die niet zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Vanwege deze specifieke aandacht wordt aan vleermuizen een aparte paragraaf besteed, de overige zoogdiersoorten komen in de volgende paragraaf aan bod.

Er zijn volgens de verspreidingsgegevens zes verschillende vleermuissoorten in de omgeving van het plangebied waargenomen (Hoogeboom 2011), namelijk: Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Laatvlieger. Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder worden deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en (oude) bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. De meeste bomen in het plangebied zijn te jong/te dun om geschikt te zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. De dikke bomen die in het plangebied staan, bevatten geen geschikte holtes voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Dit is geconstateerd tijdens het veldonderzoek. De af te breken loods is eveneens ongeschikt voor vleermuizen (zie ook 3.1 Meervleermuis). In dit gebouw is geen spouw aanwezig. Tevens ontbreken geschikte kieren of gaten voor vleermuizen. Om bovenstaande redenen kan

geconcludeerd dat er geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in het plangebied. De plannen veroorzaken om deze reden geen directe negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken de meeste vleermuizen om zich te oriënteren gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals lanen, boomsingels en (oevers van) sloten en andere waterpartijen. De groenstrook in zijn geheel is een geschikt lijnvormig element voor vliegroutes van vleermuizen. Omdat de bomen aan de westzijde van de rails behouden blijven, zal dit element niet dermate worden aangetast waardoor deze ongeschikt wordt voor vleermuizen. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van vliegroutes blijft gewaarborgd.

Foerageergebied

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor een aantal van de bovengenoemde vleermuissoorten. Door de herinrichting zal een klein deel van dit foerageergebied minder geschikt worden. In de omgeving is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van foerageergebied blijft gewaarborgd.

Samenvattend

De plannen veroorzaken geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen.

4.7 Overige zoogdiersoorten

Naast vleermuizen kunnen ook andere zoogdiersoorten gebruik maken van het plangebied. Hieronder zijn deze soorten per beschermingscategorie beschreven.

Licht beschermde zoogdiersoorten

Gezien de huidige staat van het plangebied, maken mogelijk slechts enkele licht beschermde zoogdiersoorten gebruik van het plangebied, zoals Mol en verschillende (spits)muizensoorten (Hoogetboom 2011). Voor licht beschermde zoogdiersoorten geldt een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. De beoogde herinrichting veroorzaakt om deze reden geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde zoogdiersoorten.

Middelzwaar- en zwaar beschermde zoogdiersoorten

Er worden in het plangebied geen middelzwaar- en zwaar beschermde zoogdiersoorten (exclusief vleermuizen) verwacht, mogelijk met uitzondering van de middelzwaar beschermde Steenmarter. De Steenmarter heeft zijn verspreidingsgebied de afgelopen tientallen jaren flink uitgebreid en schuwt daarbij menselijk omgeving niet. Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van deze soort aanwezig. Wel maakt het plangebied mogelijk deel uit van het foerageergebied van deze soort. Door de herinrichting gaat slechts een klein deel hiervan verloren. Bovendien is in de directe omgeving voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Om deze reden veroorzaakt de herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van Steenmarter en andere middelzwaar- en zwaar beschermde zoogdiersoorten.

Samenvattend

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van 'overige zoogdiersoorten'.

5. Conclusies

Gebiedsbescherming

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de ecologische regelgeving ten aanzien van de Natuurbeschermingswet, Ecologische Hoofdstructuur en overige vormen van gebiedsbescherming.

Soortbescherming

De herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet, mits geen verstoring plaatsvindt van broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten.

Literatuur

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea. Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.
- Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. Brachytron, jaargang 11(2), augustus 2008. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Heteren.
- Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (red.) RAVON 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Delft, J. van, A. de Bruin & P. Frigge 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON 51, jaargang 15 nummer 5; 119 - 132. RAVON, Nijmegen.
- EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.
- Heijden, E. van der 2013. Ecologische beoordeling nieuw bestemmingsplan bedrijventerrein Westfrisia te Hoorn. A&W-notitie 2050
- Hoogeboom, D. 2011. Werkatlas van de Zoogdieren van Noord-Holland. Landschap Noord-Holland, Castricum
- Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. – Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.